

law
firm

AVOCAD informuoja

Jeigu paskola neįrodyta – ar teismas gali pats situaciją įvertinti kaip neteisėtą praturtėjimą?

Klasikinė situacija: asmuo skolina pinigus kitam asmeniui be jokios rašytinės sutarties, o vienintelis įrodymas yra bankinis pavedimas. Pinigų negrąžinus, kreditoriui tenka spręsti dilemą dėl pinigų atgavimo. Dažnu atveju nusprendžiama kreiptis į teismą aiškinant, jog tarp šalių susiklostė paskolos teisiniai santykiai, šiuo pagrindu prašoma skolos priteisimo. Deja, ne visais atvejais tokia strategija yra veiksminga, o pagal naujausią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktiką gali tekti nuryti karčią pralaimėjimo piliulę.

Pavyzdžiui, teismas nagrinėjo bylą, kai vienas asmuo pervedė kitam 5 000 EUR sumą (rašytinės sutarties nebuvo). Pinigų negrąžinus – kreipėsi į teismą ir motyvavo, jog tarp šalių susiklostė paskolos teisiniai santykiai. Pirmosios instancijos teismas sprendė, jog ieškovo pozicija dėl paskolos teisinių santykių yra nepagrįsta, nes neįrodyta esminė sąlyga – įsipareigojimas grąžinti pavedimu gautą pinigų sumą, todėl ieškinys buvo atmestas.

Buvo pateiktas apeliacinis skundas. Apeliacinės instancijos teismas sukritikavo sprendimą bei nurodė, jog, nepaisant to, jog ieškovas neįrodė paskolos teisinių santykių, tai savaime nereiškia, jog atsakovas pagrįstai gavo nurodytus pinigus (atsakovas neįrodė teisėtų pinigų gavimo pagrindų). Todėl teismas traktavo, jog atsakovas neteisėtai praturtėjo bei įpareigojo grąžinti visus gautus pinigus.

Byla pasiekė kasacinę teismą, kuris nesutiko su apeliacinės instancijos teismo sprendimu bei išaiškino, jog ieškovas nuosekliai laikėsi pozicijos, kad ginčo šalis sieja paskolos teisiniai santykiai, kurių pagrindu perduoti pinigai turėtų būti priteisti ieškovui, tačiau savo reikalavimo negrindė faktinėmis aplinkybėmis, kad pinigus atsakovui pervedė be teisinio pagrindo. Todėl tokios aplinkybės nesudarė byloje įrodinėjamo dalyko ir teismams nekilo pareiga tokias aplinkybes tirti ir vertinti. **Ieškinio reikalavimas gali būti patenkintas tik tuo atveju, jeigu teismas pripažįsta įrodytomis faktines aplinkybes, kuriomis jis grindžiamas.** Dėl to konstatavęs, kad ieškovas neįrodė savo reikalavimo pagrindo – tarp šalių egzistavusių paskolos teisinių santykių, apeliacinės instancijos

teismas, **nesant šalies reikalavimo** grąžinti be teisinio pagrindo gautą turtą, neturėjo teisinio pagrindo tenkinti ieškinio reikalavimo, remtis ieškinyje nenurodytomis aplinkybėmis dėl atsakovo nepagrįsto praturtėjimo.

Kasacinis teismas pabrėžė, jog civilinėse bylose vyrauja rungimosi principas (su tam tikromis išimtimis), todėl teismas tokio pobūdžio bylose nėra įpareigotas būti aktyvus įrodinėjimo procese. Kitaip tariant, šalys turi procesinę pareigą pasirinkti teisių gynimo būdą bei nereikia tikėtis malonės iš teismo, jog, pavyzdžiui, neįrodžius paskolos teisinių santykiu, teismas pats savo iniciatyva taikys kitą institutą, tokiais veiksmais siekdamas apginti ieškovo galimai pažeistas teises.

Tai tik parodo, jog teisminis ginčas reikalauja itin didelio kruopštumo bei pasirengimo. Kitaip gali tekti nusivilti vien dėl to, jog pasirinktas netinkamas teisių gynimo būdas ir tenka patirti visas iš to kylančias neigiamas pasekmes. AVOCAD siūlo teisinius ginčus patikėti šios srities profesionalams, kurie jau pirminėje ginčo stadijoje gali įvertinti visas galimas perspektyvas ir rizikas, parengti bylos strategiją ir pan. Tai leis jaustis saugiau bei patikimiau prieš neriant į teisminių ginčų karuselę.

Jūsų verslo partneris AVOCAD

Parengta 2021 11 10